

# Skapa folkdans

Den pedagogiska metod jag lärt av Henry Sjöberg har legat till grund för de metoder jag använder mig av vid skapandet av Etnodans och Ethnouveau. Utvecklingen har skett successivt och utan tydligt mål under 10 års praktiskt utövande i min grupp Transparente Blanche. Etnodans är det vardagliga sättet att benämna vår dans, medan Ethnouveau kallar vi dansen, när den presenteras på scen. Detta är en dansstil som bygger på en pedagogisk och en koreografisk metod.

Det är bara hemma vi kan göra som vi vill. Det är bara hemma vi kan ta emot gäster. För mig betyder det, att om vi tar afrikansk dans som exempel, så dansar inte vi i Transparente Blanche utifrån ett afrikanskt perspektiv. Vi dansar inte den afrikanska dansen på ett afrikanskt sätt utan på ett sätt som är naturligt för oss. Men vi behåller etiketten afrikansk dans på samma sätt som många andra danser har namn efter en tänkbar upphovsplats: engelska, polska, reinländer och schottis.

## Metod

### 1. Tema och variation

En enkel sak som gästeg kan vara ett tema. Gåstegen varierar så mycket som möjligt. Man kan gå i dubbeltakt eller halvtakt. Springsteg är också variation på gästeg. Om man kombinerar två springsteg med ett gästeg i halvtakt, så har man ett schottissteg. Att röra sig i cirkel kan vara ett annat tema. Variationer skapas genom att röra sig i stor cirkel i rummet, små cirklar eller att cirkla runt sin egen kroppssaxel. Dessutom kan man göra cirkelrörelser med t.ex. armarna.

### 2. Mikrotradition

Jag lär ut en stegkombination, en tur eller en sekvens. På nästa veckas repetition upprepar vi inte det jag har lärt ut. Deltagarnas minnen får istället bli utgångspunkt. Vissa steg kommer ingen ihåg. Andra finns kvar hos alla. Det är dem vi behåller.

### 3. Mikroimprovisation

Jag fyller inte en sekvens eller tur med steg och rörelser utan lämnar lite "luft". Det gör att var och en kan fylla ut, improvisera eller "jazza" till det.

### 4. Koreografisk uppbyggnad efter musikalisk struktur

Folkmusik man dansar till är vanligen uppbyggd i två delar: A och B. Jag gör danser så att A-delen fylls med en typ av rörelse t.ex. ett gånghäls i en åttafigur. B-delen blir gärna kontrastrik. Det kan vara armrörelser, kanske arbetsmoment. Till en låt med passande tempo och stämning kan man raskt skapa en enkel komposition genom att följa formen A B A B A B. Nästa moment är att dela A-delen i två delar. När dansarna är hemma i detta, kan man göra likadant med B-delen. Då har man formen A<sup>1</sup> A<sup>2</sup> B<sup>1</sup> B<sup>2</sup> o.s.v.

### 5. Modern dansträning

Genom att utveckla stegteknik och träna kroppen ökar vi möjligheterna att skapa variation.

### 6. Ekonomiskt rörelsemönster

Detta är en kontrasterad faktor mot förra punkten. Det ekonomiska rörelsemönstret skapar tyngd, stil och stadga.

### 7. Formspråk

I de flesta kulturer har det utvecklats detaljer, stilistiska uttryck. Genom att lära känna den egna och andra kulturer kan man skapa grundformer och accentueringar som upplevs vara bekanta. Detta kan utnyttjas till att skapa allt från trygghet till osäkerhet.

### 8. Gemensamt skapande

Danser som har en grundform som alla deltagarna är förtrogna med kan användas i mycket olika sammanhang. T.ex. en grupp-schottis gjord till traditionell schottismusik kan användas i en järnåldersmiljö. Då är det viktigt, att alla deltagare tar ansvar för sin del av koreografin och skapar ett nytt uttryck som passar i det nya sammanhanget. Det blir ett gemensamt nyskapande av en given grundform, där funktionen är avgörande för dansens uttryck.

### 9. Kamp mellan konservatism och förnyelse blir lokal trädning

Det finns förespråkare både för konservatism och förnyelse. Många vill dansa dan-

sen på samma sätt som förra gången. Andra har ett större behov av nyheter. "Kampen" mellan dessa två förhållningssätt blir ett växelspel, en utveckling av nya variationer enligt principen om lokal trädning. Lokal trädning kan också betyda att vi som ofta tränar tillsammans utvecklar gemensamma utgångspunkter. Det syns utåt att vi har en gemensam historia. Gruppen får inte bara en egen identitet utan också en stark integritet.

### 10. Kamp mellan individuellt och kollektivt

Vissa människor trivs bäst i kollektiv, andra vill framhäva sin särart. Detta skapar dynamik i gruppen som kan användas som koreografiska element. De med starka individualistiska drag vill kanske skilja ut sig. Detta kan bidra till intressanta och dynamiska koreografier.

### 11. Gestaltlagar

Det finns vissa perceptionslagar, t.ex. lagen om likhet. Översatt till scenen kan det betyda, att om åtta personer har blå kläder och en har röda, så förväntar man sig att den rödklädde har en annan funktion eller ett annat värde. Likhetslagen kan gälla även om alla är likadant klädda, när åtta dansar på samma sätt, men en nionde dansar annorlunda. Denna får då ett annorlunda värde än de övriga. Om det blir högre eller lägre anges av sammanhanget.

## Framtidens folkdans

Det är bara hemma vi kan ta emot gäster. Gästerna kommer med nyheter och annorlunda traditioner, får oss att se världen med nya ögon. Jag tycker det är viktigt med global variation. Därför ska vi utveckla vår särart. Dansen är ett universellt språk och folkkulturen skapar en trygg grund. Om inte vi utvecklar vår dans, våra folkdanser, vem ska då göra det? Utveckling är det enda sättet att bevara. Därför vill jag vara med och utveckla framtidens folkdans!

*Mats Åkerberg är danspedagog med utbildning på Danshögskolan. Han har dansat i Nordingarna, Svensk Folkdansensemble och varit lärare på den första ettåriga folkdansledarutbildningen på Tollare folkhögskola.*